

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/215730,Pierwszy-odcinek-cyklu-etiud-edukacyjnych-ZNIEWOLENIE-45-jest-juz-dostepny-na-ka.html>
27.02.2026, 14:11

Pierwszy odcinek cyklu etiud edukacyjnych „ZNIEWOLENIE ‘45” jest już dostępny na kanale IPNtv

W 1945 roku zakończyła się II wojna światowa – najbardziej krwawy konflikt w dziejach ludzkości. Po sześciu latach Polska została uwolniona od niemieckiej okupacji. Mimo to obywatele Rzeczypospolitej, tak ciężko doświadczani przez brunatnych i czerwonych zbrodniarzy nie mogli czuć się ludźmi wolnymi.

Nadchodzący ze wschodu Sowieci ustanowili bowiem w Polsce kolejną okupację... O tym jak faktycznie wyglądał rok 1945 na ziemiach polskich opowiada najnowszy cykl etiud filmowych, przygotowanych przez Biuro Badań Historycznych IPN. Naukowcy przedstawiają jak Sowieci zachowywali się wobec polskiego społeczeństwa, a także jak polski naród zareagował na aktywność czerwonych okupantów.

[Cykl WYZ\(NIE\)WOLENIE ‘45](#)

20.03.2025

Pierwszy odcinek pt. „Więzienie na Zamku Lubelskim”:

Zamek w Lublinie w latach 1944–1954 był najcięższym i największym komunistycznym więzieniem w woj. lubelskim. Przez mury katowni przeszło wówczas ponad trzydzieści tysięcy ludzi. Wśród przetrzymywanych dominowali więźniowie polityczni, więziono tam również niemieckich zbrodniarzy, a także kryminalistów. Trafiali tam ludzie z różnych warstw społecznych, zarówno młodzi jak i starzy, mężczyźni i kobiety.

Na Zamku panowały bardzo ciężkie warunki. Osadzeni otrzymywali głodowe racje żywnościowe i pozbawieni byli opieki medycznej. Więzienie było również przeludnione. Warto pamiętać, że w okresie przedwojennym szacowano, że w więzieniu na Zamku może przebywać do 450 osób, w czasie okupacji niemieckiej przetrzymywano tam 706 osób, a po wojnie ponad 1100. W celach przeznaczonych dla kilkunastu, przetrzymywano kilkadziesiąt osób.

Resort Bezpieczeństwa Publicznego przejął więzienie do swojej dyspozycji w końcu września 1944 roku. Już 15 listopada na dziedzińcu stracono pierwszych więźniów politycznych – żołnierzy Armii Krajowej. Ostatnią egzekucję przeprowadzono 12 stycznia 1954 roku.

Jako więzienie zamek lubelski przestał funkcjonować w lutym 1954 roku. Na decyzję o jego likwidacji wpłynęły planowane w 1954 roku w Lublinie obchody 10. rocznicy rządów komunistów w Polsce. Budynek zamku przeznaczono na Wojewódzki Dom Kultury, a także siedzibę Muzeum Lubelskiego.

Kontakt dla mediów:

Rzecznik Prasowy IPN – Dyrektor Biura:
dr Rafał Leśkiewicz
tel. 602 322 362

Audio: dr Sebastian Pilarski, dyrektor Biura Badań Historycznych IPN o cyklu etiud edukacyjnych „WYZ(NIE)WOLENIE '45”

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala

Pliki do pobrania

[dr Sebastian Pilarski, dyrektor Biura Badań Historycznych IPN o cyklu etiud edukacyjnych „WYZ\(NIE\)WOLENIE '45” \(mp3, 2.14 MB\)](#)

[dr Sebastian Pilarski, dyrektor Biura Badań Historycznych IPN o cyklu etiud edukacyjnych „WYZ\(NIE\)WOLENIE '45” \(wav, 15.68 MB\)](#)
